

Bíða í óvissu umborð - Norrønu

— Flýggja undan kríggi

Norrøna líkist sær sjálvari har hon liggur í Keypmannahavn, beint við Knippilsbrúgv. Men tað er bara uttanfrá. Umborð er alt nógv órvisi, enn tá skipið er í summarsigling landanna millum.

Upp og niður eftir landgongini tita fólk úr nógvum ymiskum londum. Tey eru øll flóttafólk, sum hava biðið um friðskjól í Danmark. Tey vilja sleppa at búgva í Danmark, og meðan tey biða eftir avgerðini, um tey fáa hetta loyvi ella ikki, búgva tey umborð á Norrønu.

Fyri at sleppa umborð aftur, tá tey hava verið í landi, skulu tey hvørja ferð visa fram eitt serligt skjál.

Vitjandi sleppa ikki lætt umborð. Antin skalt tú hava útvegað tær loyvi frammanundan, ella skalt tú hava ávis orindi umborð, ið eftirlitsfólkini kunnu góðtaka.

Skulu tryggjast

Eftirlitið má vera strangt. Tað arbeiðið hevur Reyði Krossur.

Tey umleið 900 flóttafólkini umborð kunnu ikki bjóða gestum umborð. Ansast má eisini eftir, at skipið ikki verður gistingarhús, tí tað liggur so væl fyri í býnum. Tað er so skjótt at missa tamarhaldið.

Eingin má heldur sleppa umborð at gera seg inn á flóttafólkini, ið hava krav uppá at liva undir trygghum viðurskiftum. Ein annar vandi kann vera, at heimlandini hjá flóttafólkunum senda njósningar at fregnast um tey, ið rýmd eru uttan útfærðarloyvi.

Sjálvt um eftirlitið virkar væl, kenna flóttafólkini seg alt annað enn trygg. Teir 14 dagarnar, sum tey flestu eru umborð á Norrønu, vita tey hvorki, um tey eru keypt ella seld. Í stórar óvissu biða tey eftir dóminum, um tey sleppa at búgva í Danmark, ella skulu flýggja víðari. Og tað er altíð onkur orsök til at fólk flýggja. Til stuttleikar er tað ikki. Summi flýggja yvir háls og herðar av ótta fyri livinum.

Fleiri og fleiri flýggja

Tá flóttafólkini koma til Danmarkar, verða tey skrásett, samrøða verður gjord við tey, og viðurskifti teirra verða kannað. Fólkini verða eisini lækna kannað, og so verður ávist teimum eitt stað at búgva, meðan mál teirra verður viðgjørt — um tey sleppa at búgva í landinum. Eitt av hesum stóðum, har flóttafólk biða, er Norrøna.

Talið av fólkum, sum flýggja til Danmarkar, veksur í stórum. Í 1983 komu eini 400, í fjór yvir 4.000, og higarti í ár hava eini 7.000 sókt um friðskjól. 5.000 hava fingið loyvi at búgva í Danmark. Fyrr komu serliga nógv úr Iran, nú koma fleiri og fleiri úr Libanon.

Henda dagin vóru flóttafólkini umborð á Norrønu umborð av 18 tjóðum, men onkuntíð hava tað verið fleiri. 46 tjóðir hava sókt um friðskjól í Danmark. Tey koma úr øllum ættum, úr Suðuramerika, úr Afrika, úr Miðeystri, t.v.s. Síriu, Libanon, Turkalandi, Ísrael, Iran, Irak o.a. úr Sri Lanka, úr Polandi o.o. londum í heiminum.

Polakkarnir undantíknir koma tey flestu gjøgnum Eysturtýskland, ið gevur flóttafólkum ferðavísing at fara víðari við. Danmark og Eysturtýskland samarbeiða ikki um flóttafólkasurningin. Hvi so nógv flýggja tann vegin, dugdi eingin umborð á Norrønu at svara greitt uppá. Men fyri libanesar er tað einasti vegurin, tí øll flogfeløg uttan tað eysturtýska eru givin at flúgva til Libanon.

Danmark ein møguleiki

Ein orsök til, at talið av flóttafólkum í Danmark er ókt so nógv, er, at fleiri lond hava sett strangari reglur fyri innferðarloyvi. Sjálvt um nógv verða vist út aftur, er Danmark millum tey londini, flóttafólk vóna kann verða teirra nýggja heimland.

Keða seg

Tað er ikki tað sama at hava 900 ferðafólk umborð á einum skipi, ið siglir, sum at hava lika nógv fólk búgvandi fast. Umborð skulu tey bæði sova, eta og vera allan dagin. Einku hava tey at gera — bara biða, biða. Nú kuldin er komin, minskar eisini hugurin at fara í býn at spáka. Longri fellur biðitíðin. Tey dreiva runt á skipinum ella sita og hanga. Summi eru í ringum hýri, orka illa trýstið, sum óvissan um framtíðina hevur við sær. Sjónvarp er, men tað fáa tey ikki allan dagin at ganga við. Tey smæstu børnini skilja ikki, hvørji stóðu tey eru í. Tey spæla við leikur, ið barnagarðar hava latið, ella tey renna runt og stuttleika sær, so málageipanin á ymsum tulgumálum hoyrist um alt skipið.

Mál- og menniskjaskunnleiki

Nøkur og 40 fólk hjá Reyða Krossi arbeiða umborð á Norrønu. Tey halda, at tað hóast alt gongur heilt væl, tá hugsað verður um, at starvsfólkini ikki eru fleiri, og at so nógv flóttafólk eru umborð á einum skipi, ið er ætlað til heilt annað endamál.

Tað krevst eingin ávis útbúgving til hetta arbeiðið. Fólk fáa útbúgving eftir mál- og menniskjaskunnleika, og kunnleiki til viðurskiftini í útheiminum telur eisini. Øll málini duga tey ikki, men onkur dugir arabiskt, nøkur polskt, og annars klára tey seg væl við eingilskum og fronskum.

Bjarne, annar Reyða Kross-leiðarin, hevur í fleiri ár arbeitt við flóttafólkum. Honum dámar væl hetta arbeiðið, ið er ógvuliga fjølbroytt. Tað er at arbeiða við menniskjum, men fyri eins egna besta ræður um ikki at knýta seg ov fast til teirra. Summi verða vist av landinum aftur — til okenda lagnu.

Vildi heldur siglt

Umborð á Norrønu eru eisini feroysk ferðafólk, 18 í tali. Tey eru á brúnni, á

dekkinum, í maskinrúmi og í kabússuni.

Skiparin Amaliel Knudsen er ikki heilt fegin um arbeiðið. Hann vildi heldur siglt við Norrønu. Flóttafólkini hevur hann litið samband við, tað er mest, tá teir regluliga sýna skipið, at hann tosar við tey.

Tað er altíð fitt fólk í millum, sigur Amaliel Knudsen, men hann harmast, at so illa verður farið um. Nógv verður sorlað og skrætt og tveitt, men tað hevur hjálpt heilt væl, eftir at flóttafólkini eru sett til sjálv at rudda upp um morgunin. Tað vilja tey fegin, og tað ger, at tey kenna størri ábyrgd. Onnur luttøku eisini í arbeiðnum einaferð við at vaska upp, men tá fleiri vildu fram at, bar ikki til. Flóttafólkini hava ov litið at gera. Tey koma frá øð-

um umstøðum, og duga ikki at nýta okkara hentleikar — tí sær tað ofta út har eftir.

Skiparin heldur, at minst trupulleikar eru av familjum við børnum. Verri er við teimum ungu livligu monnum, ið keða seg illa. Teir finna upp á beistagerðir.

Samanbrestir

Ikki er lætt at hava so nógvar tjóðir undir sama taki. Tey hava hvør sínar vanar, og ymiskt sinnalag. Rúsdrekka hevur enn ikki verið nakar trupulleiki.

Nakrir samanbrestir hava verið, síðan skipið byrjaði at hýsa flóttafólkum fyrst í oktober mánaði. Hvør orsøkin hevur verið, er ilt at siga, heldur Reyða Kross-leiðarin. Hann ivast í, at tað hevur verið strið

millum fólkasløg, soleiðis, sum sagt verður. Torført er at finna orsøkina, tí eingin vil siga nakað, tá okkurt hevur verið. Tað kann líka væl vera persónligt strið, heldur hann, t.d. um eina gentu.

Ymiskar kostvanar

At geva so nógvum fólkum at eta er eisini eitt kynstur, tí tey hava ymiskar kostvanar. Starvsfólkini í kabússuni fekk vegleiðing, tá tey byrjaðu, at gera einar 14 ymiskar máltíðir. Svinakjøti er angantið á borðinum, tí fleiri fólkasløg eta tað ikki av trúarávum. Borðreitt verður við lambskjøti, kálvakjøti, neytakjøti, hosnarungum og fiski. Epli fáa tey eina ferð um vikuna, annars ris, spaghetti og pomme frites. Pomme frites

